

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z dnia 13 lutego 2014 r.

**w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa
i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z projektem ustawy o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz niektórych innych ustaw, pozytywnie ocenia propozycję likwidacji aplikacji ogólnej, co jest zgodne z postulatami zgłaszanymi wielokrotnie we wcześniejszych opiniach Rady.

Krajowa Rada Sądownictwa negatywnie ocenia jednak rozwiązania przewidujące zwiększenie wpływu Ministra Sprawiedliwości na kierunki działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. W ocenie Rady w projekcie proponuje się rozszerzenie kompetencji Ministra Sprawiedliwości w obszarze, który nie mieści się w nadzorze administracyjnym nad sądami, za który ten organ, zgodnie z przepisami ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, odpowiada. Jest to niepokojąca tendencja, zwłaszcza że według dokumentów Rady Europy (opinie Konsultacyjne Rady Sędziów Europejskich Nr 4 i Nr 10) nadzór nad instytucją zajmującą się szkoleniem sędziów powinien spoczywać w rękach takiej instytucji jak Krajowa Rada Sądownictwa, a nie w rękach Ministra Sprawiedliwości. Projekt zmienia model funkcjonowania Szkoły, określając odmiennie niż do tej pory pozycję Rady Programowej, Dyrektora Szkoły oraz Ministra Sprawiedliwości, ograniczając przy tym wpływ Rady Programowej w sferze podstawowych zadań Szkoły.

Rada zgłasza następujące uwagi szczegółowe do projektu przedmiotowej ustawy:

1. w art. 1 pkt 2)

– nowy art. 4a. – Rada krytycznie ocenia przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości nowych uprawnień w zakresie zlecenia Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury przeprowadzania dodatkowych szkoleń, nieuwzględnionych w rocznym harmonogramie działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły, opłacanych z budżetu państwa z części sądy powszechne z budżetu części obszaru apelacji, z którego sędziowie, referendarze sądowi, asystenci sędziów, kuratorzy sądowi oraz urzędnicy sądowi będą uczestniczyć w przeprowadzanych szkoleniach. W ocenie Rady takie rozwiązanie wymagałoby co najmniej opiniowania przez Prezesa Sądu Apelacyjnego, a ponadto może naruszać zasady konkurencji rynkowej.

- nowy art. 4b. – Rada krytycznie ocenia projekt przyznania Krajowej Szkole kompetencji prowadzenia działalności gospodarczej, choćby tylko jako działalności ubocznej, tym bardziej, że nie przewidziano w projekcie możliwości wypowiedzenia się w tej kwestii Rady Programowej. W ocenie Krajowej Rady prowadzenie działalności ubocznej może zdominować działalność Szkoły i utrudnić wykonywanie przez nią zadań w zakresie szkolenia sędziów, prokuratorów i innych pracowników wymiaru sprawiedliwości. Ponadto, zgodnie z art. 86 § 3 pkt 5 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych sędzia nie może prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem bądź pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności. To samo dotyczy prokuratorów. Ponieważ dyrektorem Szkoły oraz zastępcami dyrektora Szkoły są albo mogą być sędziowie i prokuratorzy, prowadzenie działalności gospodarczej przez Szkołę narażałoby te osoby na odpowiedzialność dyscyplinarną albo żaden z dyrektorów lub wicedyrektorów nie mógłby być sędzią lub prokuratorem.

2. w art. 1 pkt 4)

Rada krytycznie ocenia projekt osłabienia pozycji Rady Programowej w porównaniu z obecnymi jej kompetencjami, przewidzianymi w art. 10 ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. W szczególności uważa za niewłaściwe ograniczenie jej kompetencji w zakresie opiniowania harmonogramu działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły i przekazanie w tym zakresie kompetencji Ministrowi Sprawiedliwości i Prokuratorowi Generalnemu oraz ograniczenie uprawnień w zakresie opiniowania kandydatów na wykładowców Krajowej Szkoły. Ponadto, Rada Programowa powinna mieć prawo zajmowania stanowiska także w innych sprawach, które mogą mieć wpływ na prowadzenie działalności szkoleniowej.

3. w art. 1. pkt 5)

– nowy art. 12 ust. 1 – w ocenie Rady niezrozumiałe jest zrezygnowanie z opinii Krajowej Rady Prokuratury w zakresie powoływania i odwoływania przez Ministra Sprawiedliwości Dyrektora Szkoły, skoro zadania Szkoły dotyczą także kształcenia prokuratorów.

- nowy art. 12 ust. 5 – w ocenie Rady proponowane rozwiązanie jest niekonsekwentne, prawo do wyrażania opinii o kandydatach na zastępców Dyrektora Szkoły powinna mieć również Krajowa Rada Sądownictwa. Uzasadnione jest, aby Rada miała większy wpływ na wybór zastępców Dyrektora, a jej opinia powinna być wiążąca dla Ministra Sprawiedliwości.

Ponadto zastępcy powinni być powoływani na wniosek Dyrektora Szkoły, ponieważ Dyrektor powinien mieć wpływ na dobór swoich współpracowników.

Ponadto w nowym art. 12 w ocenie Rady powinno utrzymać się regulację zawartą w obecnym art. 12 ust. 5 ustawy dotyczącą liczby kadencji w pełnieniu funkcji Dyrektora Szkoły. Rotacja na stanowisku Dyrektora Szkoły jest wysoce pożądana.

4. w art. 1 pkt 6)

– nowy art. 15 ust. 2 pkt 12 - w ocenie Rady zadanie w zakresie opracowywania rocznych harmonogramów działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły powinno nadal, tak jak jest w obecnej regulacji, należeć do Rady Programowej, a nie do Dyrektora Szkoły. Dyrektor może przedstawiać projekt harmonogramu, ale uchwałać harmonogram powinna Rada Programowa, bo to jest jej podstawowa kompetencja. Proponowane rozwiązanie podważa sens istnienia Rady Programowej, reprezentującej różnorodne środowiska prawnicze, które powinny mieć wpływ na kształcenie sędziów i prokuratorów i kandydatów do pełnienia tych funkcji.

5. w art. 1 pkt 7)

– nowy art. 15a. ust. 1 - Krajowa Rada Sądownictwa krytycznie odnosi się do proponowanych zmian związanych z rozszerzeniem kompetencji Ministra Sprawiedliwości w zakresie zatwierdzania rocznych harmonogramów działalności szkoleniowej Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. W ocenie Rady następuje w ten sposób dalsze rozszerzenie kompetencji Ministra Sprawiedliwości w obszarze, który nie mieści się w nadzorze administracyjnym nad sądami, za który ten organ odpowiada.

6. w art. 1 pkt 8)

- nowy art. 17 ust. 1 - Krajowa Rada proponuje, przy wyznaczaniu limitu miejsc na aplikację sędziowską, zasięgnięcie przez Ministra Sprawiedliwości opinii Prezesów Sądów Apelacyjnych.

7. w art. 1 pkt 8)

- nowy art. 23 pkt 5) - Rada proponuje wprowadzenie wymogu ukończenia jednolitych wyższych studiów prawniczych w Rzeczypospolitej Polskiej w stosunku do osoby, która może zostać aplikantem aplikacji sędziowskiej albo prokuratorowskiej.

8. w art. 1 pkt 8)

- nowy art. 28 ust. 2 - Rada ocenia krytycznie propozycję nawiązania stosunku pracy z aplikantem sądowym i prokuratorskim na podstawie mianowania na czas określony, oznaczony w akcie mianowania. W ocenie Rady nawiązanie stosunku pracy na podstawie mianowania jest ograniczone w sferze publicznej tylko do tych funkcji, które wiążą się ze sprawowaniem władzy publicznej. Zatrudnienie aplikanta powinno następować na podstawie umowy o pracę zawartej na czas określony.

9. w art. 1 pkt 8)

- nowy art. 29 ust. 1 – Rada proponuje, aby przydzielanie etatów na stanowiskach aplikantów aplikacji sędziowskiej przez Ministra Sprawiedliwości następowało po zasięgnięciu opinii Prezesa Sądu Apelacyjnego.

10. w art. 1 pkt 8)

- nowy art. 35 ust. 3 – Rada proponuje, aby egzaminowany aplikant aplikacji sędziowskiej mógł zostać zatrudniony na stanowisku referendarza sądowego lub starszego asystenta sędziego nie później niż po upływie 5 lat po ukończeniu aplikacji sędziowskiej. Wiąże się to z szybką dezaktualizacją wiedzy zdobytej w czasie aplikacji.

- nowy art. 35 ust. 6 – Rada krytycznie odnosi się do propozycji wprowadzenia pierwszeństwa zatrudnienia dla egzaminowanego aplikanta aplikacji sędziowskiej, z uwagi na to, że może to naruszać równe zasady dostępu do służby publicznej (art. 60 Konstytucji RP).

11. w art. 1 pkt 10)

- nowy art. 40 ust. 3 – w ocenie Rady brak jest podstaw do wyposażenia w kompetencję dotyczącą niewypłacania aplikantowi wynagrodzenia w okresie zawieszenia przez Dyrektora Szkoły, jeżeli jego pracodawcą aplikanta ma być Prezes Sądu Okręgowego.

12. w art. 1 pkt 13)

- nowy art. 47 ust. 3 – w ocenie Rady wyrażenie sprzeciwu wobec zamiaru podjęcia przez aplikanta dodatkowego zatrudnienia lub zajęcia powinno być uprawnieniem pracodawcy, czyli w stosunku do aplikanta aplikacji sędziowskiej – Prezesa Sądu Okręgowego.

13. w art. 1 pkt 16)

– nowy art. 53 ust. 2 - Krajowa Rada Sądownictwa krytycznie odnosi się do proponowanych zmian związanych z przyznaniem Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji w zakresie sprzeciwu wobec przedstawionej mu kandydatury na wykładowcę Krajowej Szkoły. W ocenie Rady kompetencja ta nie powinna w ogóle należeć do Ministra Sprawiedliwości. Kompetencje w tym zakresie powinna wykonywać Rada Programowa.

Ponadto Rada chce zwrócić uwagę na to, że wykładowcy Krajowej Szkoły nie mogą być zatrudniani na etacie, zatem Rada proponuje zastąpienie słowa „zatrudnienie” na stanowisku wykładowcy, słowami „powierzenie obowiązków/czynności” wykładowcy. Jeśli wykładowcą ma zostać sędzia, to w takiej sytuacji deleguje go do sprawowania tej funkcji Minister Sprawiedliwości.